19e JAARGANG — No. 16 — 20 JAN. '39

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS BENS ARENDS PSALM 103:5

Onder redactie van Prof. Dr K. SCHILDER, Kampen.

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Ds R. E. van Arkel, Utrecht; N. Baas, Amsterdam; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr H. Bergema, Karoeni; Ds F. A. den Boeft, Rotterdam; Ds E. T. v. d. Born, Heemstede; Mr A. Bouman, Rotterdam; Ir B. ter Brugge, Almelo; Dr K. J. Cremer, Kampen; Mevr. W. Cremer—de Vries, Kampen; Dr R. J. Dam, Kampen; Dr A. C. Drogendijk, Dordrecht; Ds D. v. Dijk, Groningen; Drs D. J. Galle, Kampen; Mevr. G. Gilhuis—Smitskamp, Mijdrecht; Dr J. H. Hagenbeek, Zwolle; Ds J. van Herksen, Ermelo; Ds B. Holwerda, Amersfoort; A. Janse, Biggekerke; Dr P. Jasperse, Leiden; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr J. L. Koole, Vreeland; Dr E. D. Kraan, Vlaardingen; A. Kuiper, Utrecht; Dr J. v. d. Linden, Poerworedjo; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Mevr. C. E. Th. Luijkenaar Francken-Schreuder, Rotterdam; Ds F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Ds H. Mulder, Deventer; Ds A. Ringnalda, Ermelo; P. J. Risseeuw, 's-Gravenhage; C. Rijnsdorp, Rotterdam; A. Schilder, 's-Gravenhage; Dr G. K. Schoep, 's-Gravenhage; Dr R. Schippers, Wanswerd; Ds J. Smelik, 's-Gravenhage; Dr H. Smilde, Groningen; Drs H. Smitskamp, 's-Gravenhage; Ds N. Streefkerk, Wolvega; D. Stroo, Bussum; J. Strikwerda, Zeist; Prof. Dr C. van Til, Philadelphia Pa.; Ds C. Veenhof, Haarlem; M. B. van 't Veer, Groningen; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Ds M. Vreugdenhil, Meliskerke; Ds F. de Vries, 's-Gravenhage; Ds J. de Vries, Tilburg; Dr H. J. Westerink, Leiden; Ds D. K. Wielenga, Capelle a. d. IJsel; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage; Dr S. U. Zuidema, Solo.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan: Prof. Dr K. SCHILDER, Vloeddijk 101, Kampen.

Drukkers-Uitgevers: OOSTERBAAN & LE COINTRE N.V., Goes. Telefoon No. 58. — Postrekening No. 36000.

Abonnement: *f 2.50* per halfjaar bij vooruitbetaling. Voor 't Buitenland *f 7.50* en voor Ned.-Indië *f 6.—* per jaar. Advertentiën: 25 ct. per regel. — Losse nummers *f 0.15*.

INHOUD: Hoofdartikel: Melchizedek, de Koning van Salem, VIII. — Uit de Schrift: Honger.... eten (Luc. 15: 17). — Kerkelijk leven: Reisindrukken, II. Over moeilijkheid van juiste terminologie, II. Tegenspraak. Mijn antwoord aan Dr W. A. van Es. De kerken in Synode saamgekomen, I. De Groote Catechismus van Zacharias Ursinus, XIX. — Even parkeeren: Principiëel leven. — Literatuur en kunst: Edith's Huwelijk. — Vakwetenschap en praktijk: Bijbelsche-Zeevaart. — Het boek van de week: Het gepredikte Woord. — Zielkunde: Jeugdwerk. — Persschouw. — Kerknieuws.

HOOFDARTIKEL

Melchizedek, de Koning van Salem.

VIII.

HOOFDSTUK VI.

„Davids Heer" en Melchizedek.

§ 24. In het Oude Testament wordt Melchizedek behalve in Genesis 14 slechts genoemd in Psalm 110. Deze vermelding van Melchizedek is geen bericht dat nieuwe gegevens biedt voor de geschiedenis van dezen priesterkoning. Meer historische gegevens omtrent hem dan Gen. 14 bevat, geeft het Oude Testament niet. In dezen Psalm wordt slechts van hem gebruik gemaakt om iets anders te verduidelijken. Psalm 110 handelt dus niet over Melchizedek zelf, maar over het priesterschap van iemand, die in dezen psalm wordt aangeduid als „Davids Heer". De aard van dat priesterschap wordt aangegeven door het te vergelijken met de wijze, waarop Melchizedek priester was.

Hieruit blijkt, dat in den tijd, waarin deze psalm werd gedicht, Melchizedek bekend was als priester.

Wanneer was dat?

Deze vraag wordt verschillend beantwoord. Langen tijd heeft de meening geheerscht, dat deze psalm jong is en de goddelijke uitspraak moest leveren, die noodig was ter wettiging van de verheffing van Simon den Makkabeër tot vorst. Deze Wellhausiaansche opvatting past bij de meening, dat Genesis 14 een midrasj is. De figuur van Melchizedek is dan zoowel in Gen. 14 als in Psalm 110 een bedenksel van het latere Jodendom, met nationalistische oogmerken gepropageerd.

Als bewijs hiervoor moet vooral dienen dat deze psalm een akrostichon zou zijn, d.w.z. naar den vorm vertoont hij deze merkwaardigheid, dat de beginletters der verzen zoo gekozen zijn, dat ze in hun volgorde tesamen genomen iets bepaalds beteekenen. Meestal het Alfabet. (bijv. Ps. 119). In Psalm 110 vormen ze den naam Simon. Een bezwaar is echter, dat vs 1a, dat toch niet tot het opschrift, maar tot den eigenlijken psalm behoort, hiertoe niet moet worden meegerekend. Voorts zou van deze wijze van naamsaanduiding deze psalm 't eenige voorbeeld zijn. Wegens deze bezwaren is het waarschijnlijk toevallig, dat deze psalm iets heeft van een akrostichon. In elk geval moet het stringente bewijs voor de late dateering van dezen psalm van meer beteekenis zijn dan deze kunstvorm daarvoor is. Trouwens, de late dateering van dezen psalm rust hierop ook niet, maar is een uitvloeisel van het Wellhausiaansche standpunt.

§ 25. Er zijn echter ook critici, die dezen psalm voor vóór-exilisch houden, n.l. uit den koningstijd. Ook deze dateering is afhankelijk van een critische beschouwing. Zoo bij Kittel en Gunkel van hun beschouwing over de verhouding tusschen de priesterlijke en de koninklijke waardigheid.[1]) Deze zou namelijk in Israël tot een twistpunt geworden zijn. Dat de koning priesterlijke waardigheid heeft is bij andere volken gebruikelijk en, zoo zegt Kittel, Psalm 110 spreekt uit dat dat ook zoo in Israël zal zijn en blijven. Dat dit een koning zoo opzettelijk wordt aangezegd, (want Kittel meent, dat in dezen psalm een dichter-profeet spreekt tot zijn koning) wijst er op, dat deze psalm gedacht moet worden in een tijd, waarin den koning de priesterlijke waardigheid werd betwist. Dat kan slechts het geval geweest zijn toen de priesterstand aan invloed toenam. Daarvan getuigt de geschiedenis van koning Uzzia: hij wordt met melaatschheid getroffen, omdat hij offeren wil in den tempel op het reukaltaar, waartegen de priester Azarja zich met alle macht verzet. (II Kron. 26: 16 etc.) Met deze opkomst van de priesterlijke macht hangt samen „de invoering van Deuteronomium". Ingaande tegen dergelijk streven stelt de goddelijke uitspraak in Psalm 110 vast dat het priesterschap den koning rechtens toekomt en deze het ook eeuwig zal uitoefenen.

Men brenge hiertegen niet in, zegt Gunkel, dat de boeken, die over den tijd der koningen handelen, niet zouden toelaten te denken aan de vereeniging van priesterschap en koningschap in één persoon, want die boeken zijn door „deuteronomistische-", d.w.z. door priester-hand bewerkt. Ondanks die bewerking zouden er echter nog genoeg sporen van de enge betrekking tusschen koningschap en priesterschap zijn aan te wijzen.

Kittel en Gunkel geven dan beide een reeks van die sporen op, waaruit dus blijken moet, dat priesterschap en koningschap samenhooren, welk samengaan dan door den priesterstand (Deuteronomium!) werd betwist, maar door de profeten (Psalm 110!) verdedigd.

Zij voeren hiertoe aan dat de koningen zoo menigmaal priesterlijke bezigheden verrichtten. Zoo is geofferd door Saul te Gilgal (1 Sam. 13: 9), door David bij de opvoering van de ark, bij welke gelegenheid hij zelfs een priesterlijk gewaad droeg (II. Sam. 6: 13—17), en op den dorschvloer van Arauna (II Sam. 24: 25), terwijl hij ook het water uit Bethlehems bornput plengde (II Sam. 23: 16). Voorts door Salomo te Gibeon (I Kon. 8: 22 etc.) en als de ark in den nieuwen tempel wordt geplaatst (1 Kon. 8: 5 en 63). Hij offerde zelfs driemaal 's jaars (I Kon. 9: 25). Ook Jerobiam (I Kon. 12: 26—33), Jehu (II Kon. 10: 25) en Achaz (II Kon. 16: 13) hebben geofferd. Eveneens hebben koningen het volk gezegend, David bij gelegenheid van de opvoering der ark en Salomo bij de inwijding van den tempel. Beide hebben ze ook voor het volk gebeden (II Sam. 24: 17, I Kon. 8: 22). Voorts wijzen ze er op, dat David zijn zonen wijdde tot priesters (II Sam. 8: 18), dat de koning een bijzondere plaats had in den tempel (II Kon. 11: 14), dat de priesters genoemd worden bij de koninklijke ambtenaren, omdat ze in naam des konings, den eigenlijken priester, hun ambt bekleedden (II Sam. 8: 17, 1 Kon. 4: 2, II Kon. 10: 11). Eindelijk dat ook profeten als Jeremia (30: 21) en Ezechiël (44: 3; 45: 15, 16, 22; 46: 2) nog weten van priesterlijke rechten en priesterlijke plichten van een koning.

Wanneer zoo wordt aangenomen dat Ps. 110 uit den tijd der koningen is, doch Genesis 14 gehouden wordt voor een late Joodsche legende, geraakt men in de moeilijkheid hoe in dezen psalm dan Melchizedek kan worden genoemd. Zegt Gunkel dat Ps. 110 dezen naam niet aan Gen. 14 behoeft te hebben ontleend, maar er op zelfstandige wijze kan zijn aan gekomen, dan volgt daar uit, dat de Melchizedek-figuur ook in den tijd der koningen bekend moet zijn geweest, wat dan ook door Kittel wordt erkend.

Ook Briggs[2]) houdt Ps. 110 voor betrekkelijk oud. Hij ziet dezen psalm niet, gelijk Kittel en Gunkel in de omlijsting van een conflict tusschen koning en priester, maar als blijk der primitieve, onbestreden meening, dat koningschap en priestenschap samengaan. Daarmede komt deze psalm te behooren tot den tijd voor dat het z.g. deuteronomistisch streven opkwam. Hij houdt echter de woorden „naar de ordening van Melchizedek" voor een latere glosse.

Hoewel deze dateering van Ps. 110 ons beter voorkomt dan de Wellhausiaansche, zijn de gronden, waarop ze rust toch niet aannemelijk. Het is niet noodig dezen psalm te zien als uitspraak in een conflict tusschen koningschap en priesterschap. Briggs, die wel het „deuteronomisme" aanneemt, doet het niet. Maar ook dit deuteronomisme is een theorie, die met de voorstelling van aan invloed winnend priesterschap samenhangt. Wat in deze theorie voor opkomend priesterschap gehouden wordt, is niets meer of minder dan het legitieme priesterschap naar de „ordening" van Aäron, dat steeds zijn recht mocht laten gelden en liet gelden. Dit priesterschap heeft in Israël steeds bestaan naast het koningschap. Het is nooit met het koningschap samengevallen. We willen daarom nagaan hoe het staat met die z.g. sporen van een toch met elkaar samenvallen van deze waardigheden.

In de eerste plaats dat de koningen offerden. Inderdaad hebben ze dat gedaan. Maar hiernaast stellen we de vele gevallen dat ook particulieren offerden, bijv. Manoach, Richt. 13, de bevolking van Rama, I Sam. 9, en het geslacht van Isaï, I Sam. 20: 6. In Ps. 96: 8 vinden we een algemeenen oproep tot offeren. Zulke particuliere offeringen werden dus blijkbaar niet in strijd geacht met de priesterlijke rechten. Waarom zou dat dan wel het geval zijn als de koning offert? Waarom mocht die niet als ieder ander mensch offeren? Vraagt men: „waartoe dan het priesterschap van Aäron als ieder offeren mocht?" dan antwoorden we, dat het Aäronietisch priesterschap is ingesteld in verband met de oprichting van den tabernakel en voor de bediening van den eeredienst der verzoening. (Lev. 16: 32.) Dat werd aan het geslacht van Aäron gegeven en niet aan de priesters die Israël wel had. (Ex. 19: 22, 24.) Maar daaraan vergrepen zich de genoemde koningen ook niet.

Dat zoo elk offeren mocht bewijst dat er nog iets priesterlijks in den mensch schuilt. Het wordt openbaar in koningen en onderdanen. Het is ook van een ander karakter dan Aärons priesterlijke dienst. Is deze laatste als deel van den cultus te beschouwen, het eerste is algemeen menschelijk en blijkt al bij Abel. Tusschen die soorten van priesterschap is ook geenerlei conflict. De particulier bediende zich van den geordenden priester en de cultus liet plaats over voor het particuliere, voor het gelegenheidsoffer. Salomo zal toch de duizenden offerdieren niet eigenhandig geslacht hebben? Dit algemeen-menschelijk priesterschap is voor God ook allesbehalve waardeloos. Hij beloofde Israël, voordat het Aäronietisch priesterschap werd ingesteld: Gij zult Mij een priesterlijk koninkrijk en een geheiligd volk zijn. Deze belofte houdt in de herstelling en zuivering van dat algemeen-menschelijk priesterschap. Het Aäronietische is tegenover dit blijvende priesterschap slechts een tijdelijke maatregel.

Toen David offerde bij de opvoering der ark

1) Zie hun Kommentaren op de Psalmen.

2) In de Intern. Crit. Comm.

Een christelijke philosophie.

Wat onze Gereformeerde vaderen goeds spraken van de oude philosophie, geldt evenzoo van de nieuwe philosophie, die in hoofdzaak van hetzelfde laken een pak geeft.

Op de één noch op de andere kunnen we teren. Om tot een philosophie, die bij onze belijdenis past, te komen, moeten we met Calvijn op een Philosophia Christiana *blijven aandringen, d.i. op een philosophie die met Gods Woord rekent.*

Dr A. KUYPER,

„De Heraut", No. 960, 8 Maart 1896.

DE GEREF. KERKEN IN NEDERLAND IN WOORD EN BEELD. Prijs f 1.—, gecart. f 1.25. OOSTERBAAN & LE COINTRE N.V. - GOES